

SLIM HUISVESTEN IN DE ZORG

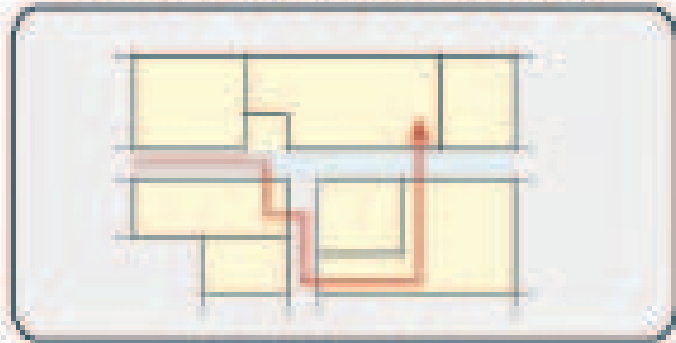
Elke huisvestingskeuze heeft effect op prettig, gezond en veilig werken, werkprocessen, arbeidsproductiviteit en (facilitaire) kosten. Hét huisvestingconcept voor de zorg bestaat niet. Wel zijn er legio instrumenten die helpen de voor de instelling beste keuze te maken.

Tekst **Betty Rombout**

DAGLICHT

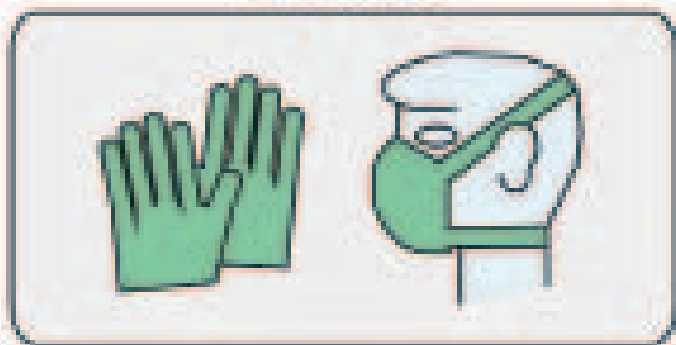
ORGANISATIE & LOGISTIEK

VEILIGHEID

HYGIENE

PRIVACY

RECREATIE &

De aandachtspunten voor de OK-zone. Bron: De invloed van vastgoed op medewerkerstevredenheid over de operatieafdeling van ziekenhuizen. Afstudeerscriptie Erik Burgmeijer (2012)

We doen onderzoek naar de relatie tussen huisvesting en organisaties, ook binnen de care en cure”, zegt Theo van der Voordt van de TU Delft, faculteit Bouwkunde, afdeling Management in the Built Environment. “We kijken daarbij niet zozeer naar de architectuur van een gebouw, maar wel of het gebouw bijdraagt aan de primaire processen van een organisatie. Neem de operatiezone als voorbeeld. Hoe tevreden is de staf over deze ruimte? Na onderzoek blijkt dat daglicht weliswaar niet essentieel is, maar wel heel prettig. Looplijnen moeten kort en duidelijk zijn. Handen wassen is belangrijk, dus moeten we in een goede logistieke indeling en richting voorzien.”

Kleuraccenten

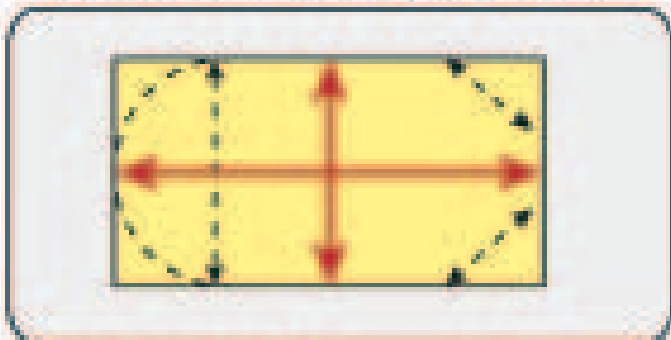
Huisvesting heeft een niet te onderschatten invloed op het welzijn van mensen, zowel van cliënten als van me-

dewerkers. “Van mensen met een vorm van dementie is bekend dat zij niet te veel prikkels kunnen verdragen”, vervolgt Van der Voordt. “Een prikkeloze omgeving is het andere uiterste. Kies daarom voor een gebouw met veel wit en rustige kleuren en her en der kleuraccenten. Die kleuraccenten kun je ook functioneel inzetten. Denk aan bijvoorbeeld blauwe deuren voor het sanitair en groen voor de eigen afdeling. Te grote contrasten in vloerbedekking zijn niet aan te raden. De doelgroep ervaart een dergelijk patroon als een niveauverschil. Kijken we naar ruimtelijke oriëntatie, zet dan bijvoorbeeld een klok of grote plant op een kruispunt van gangen als herkenningspunt.”

Productiviteit en veiligheid

Naast de invloed op welzijn, speelt ook het effect op de productiviteit een rol bij huisvesting. Theo van der

VORMGEVING & AFMETING

APPARATUUR & ERGONOMIE

CONTROLE & KEUZEVRUHEID

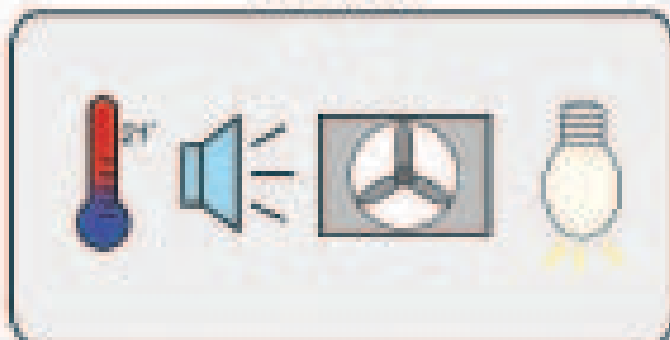
COMMUNICATIE

ONTSPANNING

KLIMAAT

+++

Voordt: "We kennen het probleem van een tekort aan personeel in zorginstellingen als gevolg van de vergrijzing. Dus is het belangrijk er alles aan te doen de productiviteit te optimaliseren. Dat kan enerzijds met technologie, zoals ICT, domotica en robotica, voor snelle informatie-uitwisseling, zorgondersteuning en comfort. Anderzijds door het ontwerpen van een aantrekkelijk gebouw dat functioneel en logistiek goed in elkaar zit." Een ander aspect van huisvesting is veiligheid. Van der Voordt: "Om de brandveiligheid te garanderen is een goed ontruimingsplan van uitermate belang. Ergonomische veiligheid kan helpen om vallen te voorkomen, bijvoorbeeld door de vloeren van de badkamers stroef te maken of stevige leuningen bij trappen aan te brengen. Sociale veiligheid is een derde vorm. Neem maatregelen in het gebouw om inbraak en diefstal te voorkomen. Zorg voor een fietsenstalling op een zichtlocatie, zodat medewerkers met een veilig gevoel hun fiets kunnen weg zetten of ophalen."

Multifunctionele ruimtes

Op de vraag in hoeverre huisvesting invloed heeft op de flexibiliteit van een organisatie, antwoordt Theo van der Voordt: "Daar is veel over te zeggen. Dragende wanden zijn vaak een obstakel voor een flexibele herindeling van een gebouw. Tegenwoordig zien we daarom steeds vaker 'het scheiden van drager en inbouw'. De draagstructuur is dan losgekoppeld van scheidingswanden, die gemakkelijk weg te halen zijn. Een slimme dimensionering maakt multifunctioneel gebruik van ruimten mogelijk. Een spreekkamer kan bijvoorbeeld ook dienen als wachtkamer of later worden omgebouwd tot badkamer. Sluit een zorginstelling, dan zijn van de gebouwen wellicht

studentenkamers te maken. Gezien onze dynamische samenleving is flexibel en efficiënt bouwen vandaag de dag kostentechnisch een must. Denk ook aan het goed omgaan met vierkante meters. Hoeveel is écht nodig? Wat maakt een gebouw duurzaam?"

Optimalisatie

"Nee, één ideaal huisvestingsconcept voor de zorg bestaat niet", vervolgt Van der Voordt. "Anders zouden alle ziekenhuizen er wel hetzelfde uitzien. Dat wil men ook niet. Sommige ziekenhuizen kiezen ervoor om 'alles omtrent moeder en kind' logistiek bij elkaar te zetten. Anderen prevaleren een ruimtelijke zonering in onderzoek, behandeling en hotelfunctie. Maar optimalisatie en standaardisatie is wél mogelijk op het gebied van huisvesting. Een voorbeeld? Er bestaat onnodig veel variatie in OK's en beddenkamers. Misschien is het beter de keuze te beperken tot drie of vier types, die goed onderzocht zijn. Gestandaardiseerde kamers waarbinnen per ziekenhuis toch onderscheiding mogelijk is met kleurtoepassingen, het soort meubilair et cetera. Ik vind het jammer dat elke keer weer opnieuw het wiel uitgevonden wordt. Zo optimaliseren we nooit."

Instrumenten

Optimalisatie en standaardisatie én een eigen touch, hoe pak je dat als organisatie aan, met alle facetten die bij huisvesting spelen? Zijn er instrumenten die zorgorganisaties hierbij kunnen helpen? Theo van Voordt: "Er is ongelukkig veel onderzoek gedaan op dit gebied. Er zijn heel wat boeken op de markt. Een voorbeeld is het boek 'Dimensie voor dementie' van Wiegerinck architectuur, waarin de relatie tussen architectuur en de be-

De bewegwijzering in in het Albert Schweitzer ziekenhuis, locatie Dordwijk.

'KIES VOOR VEEL WIT EN RUSTIGE KLEUREN EN GEBRUIK HER EN DER KLEURACCENTEN'

levingswereld van mensen met dementie in een kleinschalige woonomgeving wordt geschetst. Het staat vol tips waar op te letten bij het ontwikkelen en het beheer van een gebouw."

Huisvestingskeuzemodel

Van der Voordt werkt ook als senior onderzoeker bij het Center for People and Buildings (CfPB), een kenniscentrum dat zich richt op de relatie tussen mens, werk en werkomgeving. Deze organisatie heeft een flink aantal instrumenten ontwikkeld die te gebruiken zijn bij een huisvestingsplan. De instrumenten zijn toepasbaar op kantoor- en onderwijsomgevingen, maar ook deels te gebruiken voor de zorgomgeving. Theo van der Voordt: "Natuurlijk kunnen we ook op maat instrumenten ontwikkelen."

Een van de instrumenten van het CfPB is het Huisvestingskeuzemodel. Dit model helpt om een gezamenlijke bewustwording te creëren over alle stappen in een huisvestingsproces, om de besluitvorming te ondersteunen, de communicatie te faciliteren en tussentijds te reflecteren op het proces en hiervan te leren voor vervolgstappen. Het model bestaat uit verschillende elementen. De aanleiding, bijvoorbeeld een geplande fusie, brengt het huisvestingskeuzep proces op gang. Het proces eindigt met op de organisatie afgestemde resultaten. Dat kan een corporate standard zijn, een huisvestingsbeleidsplan, een ontwerp voor de herinrichting van een bestaand gebouw of nieuwbouw, maar ook een andere manier van werken binnen de huidige huisvesting. Het proces vindt plaats in een speelveld van verschillende actoren met verschillende invloeden en belangen, in een context van allerlei randvoorwaarden.

"Het model wordt ondersteund door een aantal tools", vertelt Van der Voordt. "Zoals het werkomgevingsdiagnose-instrument; waar zijn onze huidige medewerkers wel en tevreden over? Een andere tool is PACT (Plekken en ACTiviteiten). Met deze software kun je op basis van aantallen medewerkers en activiteitenpatronen vrij snel berekenen hoeveel werkplekken nodig zijn per type werkplek en wat het kost." +

Theo van der Voordt

Miele
PROFESSIONAL

Onze klanten geven ons

★★★★★

voor kwaliteit,
betrouwbaarheid en service

Gratis
Analyse
van uw
textielverzorging

5 sterren voor iedere dag zorgeloos werken
Speelwettelijke loyaliteit voor uw bedrijfsloyaliteit

Perfekte reinigingsprestaties

Behoudende reinigingsresultaten

Maximale energie-efficiëntie

Bijpassende service

**Bekijk op www.miele-professional.nl 5 sterren
waarom uw collega-organisatie voor
Miele Professional koopt.**

Miele Nederland B.V.
Miele Professional
www.miele-professional.nl